

Debatoplæg

Råstofplan 2016
Region Midtjylland

Indkaldelse af
idéer og forslag

Høringsperioden løber
fra 5. februar – 10. april 2015

Udgiver: Region Midtjylland
Skottenborg 26
8800 Viborg
Tel. 7841 0000

Afdeling: Miljø

Udgivelsesår: 2015

Titel: Debatoplæg
Råstofplan 2016
Region Midtjylland

Redaktion: Miljø, Råstofteamet

Fotos: Region Midtjylland

Sidetæl: 11

Henvendelse vedr. rapporten:
Mail direkte til Miljø
miljoe@ru.rm.dk eller
ring på 7841 1999
Læs mere på: www.raastofplan-midt.dk

Forsidefoto: Kalbygård Grusgrav ved Låsby
Skanderborg Kommune

RÅSTOFPLAN 2016
REGION MIDTJYLLAND
DEBATOPPLÆG

INDHOLD

Forord	3
Indledning og råstofloven.....	4
Hvad er en råstofforekomst.....	6
Råstofplan for Region Midtjylland – hvad er det?	7
Hovedtemaer for den kommende planlægning	8
Regionens konklusion	11
Miljøvurdering.....	11

Forord

Sig din mening

Forsyning med råstoffer til byggeri, veje og andre infrastrukturanlæg er grundlæggende for den fortsatte udvikling og velstand i Region Midtjylland, og kræver hele tiden nye råstofgrave til at erstatte de udtømte.

Siden 1. juli 2014 har administration af råstofloven på land været samlet, så Regionen udover ansvaret for råstofkortlægning og råstofplanlægning, nu også har ansvaret for at give råstof tilladelser og føre tilsyn med råstofindvindingen.

Den løbende udvikling samt den lovmæssige ændring gør, at Region Midtjylland lægger op til at revidere råstofplanen.

Revisionen af "Råstofplan 2012 for Region Midtjylland" skal foregå i løbet af 2015 og 2016, og **du har som borger** mulighed for at påvirke dette arbejde.

I den gældende råstofplan har vi tilstræbt en forsyning med råstoffer, der svarer til efterspørgslen i mindst 12 år. Med denne revision lægges op til en tilsvarende horisont, så der kan tænkes og investeres langsigtet.

Du kan se mere på: www.raastoffer.rm.dk, hvor der er oplysninger om råstofferne i den midtjyske region og om, hvordan vi kan udnytte dem. Måske kan du hente inspiration her til at deltage i debatten.

Kom med dine forslag, dine indvendinger eller dine visioner for, hvordan vi fremover skal forvalte de råstoffer, som naturen har forsynet vores område med.

Du kan sende dit bidrag til Region Midtjylland, Miljø, Skottenborg 26, 8800 Viborg. Eller til kontakt@regionmidtjylland.dk eller på vores digitale hjemmeside www.raastoffer.rm.dk. Mærk gerne dit bidrag med "Råstofplan 2016".

Dit bidrag bliver en del af grundmaterialet til det Forslag til Råstofplan 2016, der kommer i offentlig høring i begyndelsen af 2016. Du skal derfor sende det til os senest den 10. april 2015.

Vi glæder os til at høre fra dig.

Med venlig hilsen

Bent Hansen, formand for
regionsrådet i Region Midtjylland

Indledning og råstofloven

Region Midtjylland har udarbejdet dette **Debatoplæg** med henblik på indkaldelse af idéer og forslag.

Regionsrådet ønsker med dette debatoplæg med fakta, status og spørgsmål at invitere alle borgere i Region Midtjylland til at komme med forslag, ideer og kritik til råstofplanen. Gerne også med visioner.

Debatoplægget til en revision af gældende råstofplan er lovbestemt efter råstoflovens § 6a, stk. 1 – jf. faktaboks 1.

Faktaboks 1

Råstoflovens bestemmelser om udarbejdelse af råstofplanen:

§ 6 a. Før udarbejdelsen af et forslag til råstofplan eller ændringer hertil indkalder regionsrådet ideer, forslag m.v. med henblik på planlægningsarbejdet. Indkaldelse sker ved offentlig bekendtgørelse.

Offentlig bekendtgørelse kan ske udelukkende digitalt.

Stk. 2. Indkaldelsen skal indeholde en beskrivelse af status på området og beskrivelse af hovedspørgsmål for den kommende planlægning. Indkaldelsen sker med en svarfrist på 8 uger.

Stk. 3. Regionsrådets forslag til råstofplan udsendes i offentlig høring med en frist på 8 uger til at fremsætte indsigelser. Offentlig høring kan ske udelukkende digitalt.

Stk. 4. En råstofplan kan ikke vedtages endeligt, hvis miljøministeren til varetagelse af statslige interesser har modsat sig dette skriftligt over for regionsrådet inden udløbet af indsigelsesfristen. Forslaget kan herefter først vedtages, når der er opnået enighed mellem parterne om de nødvendige ændringer.

Stk. 5. I forbindelse med den endelige vedtagelse af råstofplanen kan der foretages ændring af det offentliggjorte planforslag. Berører ændringen på væsentlig måde andre myndigheder eller borgere end dem, der ved indsigelse har foranlediget ændringen, kan vedtagelsen af planen ikke ske, før de pågældende har fået lejlighed til at udtale sig. Ved væsentlige ændringer i et forslag til råstofplan skal miljøministeren have lejlighed til at udtale sig. Regionsrådet fastsætter en frist herfor. Hvis ændringen er så omfattende, at der reelt foreligger et nyt planforslag, skal dette offentliggøres efter reglerne i stk. 3.

Stk. 6. Regionsrådet sørger for offentlig annoncering af den endeligt vedtagne råstofplan. Offentlig annoncering kan ske udelukkende digitalt. Ved annonceringen skal der gives klagevejledning og oplysning om klagefrist. Råstofplanen sendes samtidig til miljøministeren samt til øvrige myndigheder, hvis interesser berøres. Råstofplanen skal være offentligt tilgængelig.

Stk. 7. Regionsrådet gennemgår råstofplanen hvert fjerde år for at vurdere, om der er behov for justeringer eller revision. Til brug for vurderingen udarbejdes en redegørelse, som udsendes i offentlig høring i mindst 8 uger. Offentlig høring kan ske udelukkende digitalt. På dette grundlag beslutter regionsrådet, om der er behov for at udarbejde en ny råstofplan.

Stk. 8. Proceduren for udarbejdelse af tillæg til en råstofplan følger bestemmelserne i stk. 1-7.

Stk. 9. Miljøministeren kan i særlige tilfælde pålægge regionsrådet at tilvejebringe en råstofplan med et nærmere bestemt indhold.

Bestemmelserne om råstofplanens indhold og proceduren for dens tilvejebringelse fremgår af råstoflovens §§ 5a og 6a, jf. Lovbekendtgørelse nr. 657 af 27. maj 2013.

Regionsrådet skal iflg. Råstoflovens § 5a – jf. faktaboks 2 udarbejde en plan for indvinding af og forsyning med råstoffer.

Faktaboks 2

§ 5 a. Regionsrådet udarbejder en plan for indvinding af og forsyning med råstoffer. Råstofplanen udarbejdes på grundlag af kortlægningen og skal omfatte en periode på mindst 12 år.

Stk. 2. På baggrund af en samlet vurdering af udviklingen i regionen og de hensyn, der er nævnt i § 3, fastlægger regionsrådet overordnede retningslinjer for råstofindvindingen, herunder udlæg af graveområder og råstofinteresseområder i råstofplanen.

Stk. 3. Råstofplanen må ikke stride mod regler eller beslutninger efter § 3 i lov om planlægning eller miljømålsloven.

Stk. 4. Kommunalbestyrelserne er bundet af råstofplanen i deres planlægning og administration.

I Region Midtjylland indvindes følgende råstoffer:

- sand, grus og sten,
- kvartssand,
- kalk,
- ler,
- plastisk ler,
- moler og
- tørv.

Ud over de nævnte råstoffer indvindes der også gas fra lossepladser, som i statistikkerne medregnes som et råstof.

I løbet af perioden må det forventes, at en del af de nuværende graveområder for sand, grus og sten vil blive tømt. For de fleste øvrige råstoffers vedkommende er der tilstrækkeligt til en længere årrække.

Planlægning og administration af råstofindvinding sker i henhold til råstofloven, men har også sammenhæng med en række andre love, der ifølge deres indhold og ordlyd har bestemmelser, der vedrører råstofindvinding, og som derfor skal inddrages i sagsbehandlingen, jf. råstoflovens § 8 om samordningspligten.

Det er staten der administrerer råstoffer på havbunden/søterritoriet.

Hvad er en råstofforekomst

Råstoffer defineres som de jord- og bjergarter, det kan betale sig at udnytte.

Sand, grus og sten findes overalt i de øverste lag af den danske undergrund, men ikke alle steder er det rentabelt at udnytte forekomsterne.

Ler findes både i overfladenære smeltevandsaflejringer og moræneaflejringer samt (ofte) som dybere liggende havaflejringer – **plastisk ler**.

Kalk er ligeledes en normalt dybtliggende havaflejrung, men visse steder findes kalk så tæt på jordoverfladen, at det er rentabelt at indvinde.

Dette gælder også for **moler**, som er en havaflejrung, som bl.a. findes overfladenær på Fur, og er baggrund for en molerindustri på øen.

Tørv er dannet i vådområder og udnyttes i dag som råstof for en spagnumproduktion.

Det kan ikke betale sig at udnytte råstofferne alle steder. Om et råstof udnyttes afhænger bl.a. af udbud og efterspørgsel.

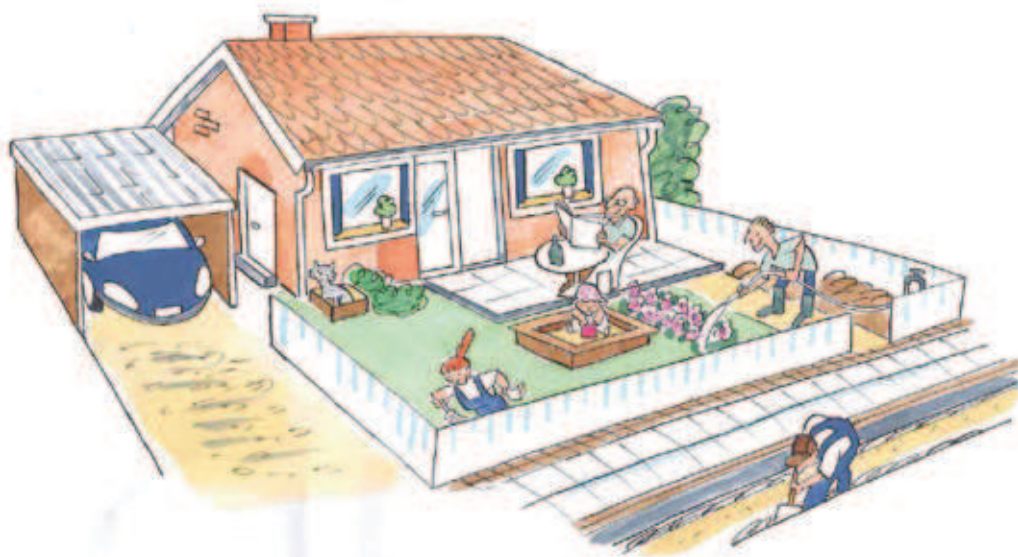
Indvindingen af råstoffer i Region Midtjylland har de sidste 10 år ligget omkring 8 mio. m³ – varierende fra 6 til mere end 12 mio. m³.

Der importeres knust granit via regionens havne, bl.a. i Horsens og i Randers.

Fra havområdet/søterritoriet losses sand, grus og sten, bl.a. havnene Aarhus og Thyborøn.

Import fra udlandet udgør stadig en begrænset mængde. Tilsvarende gælder for indvinding fra havområdet, hvor mængden den seneste årrække har ligget omkring 3/4 mio. m³ på årsbasis. Dvs. indvinding fra havområdet udgør ca. 10 % af regionens råstofforsyning. Derudover er der de seneste år flyttet 2 – ca. 4½ mio. m³ sand fra havbunden til kystfodring.

Råstoffer i hverdagen:

Ler til mursten og tagsten. **Kalkmørtel** til puds. **Kalk og kvartssand** i vinduesglas. **Kalk** i plastiktagrenden og -tag. **Ler, sten og grus** i mineraluld. **Sandsten og grus** til belægninger. **Kalk** til aviser og ugeblade. **Sand** til sandkassen. **Moler** til kattegrus. **Kridt** i hvid maling. **Tørv** i spagnum. **Kalk** til gummistøvler. **Sand, grus og kalk** i betonfliser. Brosten og kantsten af **granit**. **Sand og grus** til vejmaterialer.

Råstofplan for Region Midtjylland – hvad er det?

I råstofplan for Region Midtjylland skal regionsrådet – på baggrund af en samlet vurdering af udviklingen i regionen – fastlægge de overordnede retningslinier for råstofindvindingen i planperioden – dvs. for perioden 2016-2027, og derudover skal der udpeges både råstofgraveområder og råstofinteresseområder.

Hvor kan der graves?

I Råstofplanen udpeges **råstofgraveområder**, hvor ansøgere kan forvente at få en indvindingstilladelse.

Alle de udlagte graveområder bliver beskyttet mod ændringer af arealanvendelsen, som kan forhindre eller være til gene for en fremtidig råstofindvinding.

Inden for et råstofgraveområde kan det forventes, – såfremt lodsejer er indforstået – at der på visse vilkår vil blive givet tilladelse til indvinding af råstoffer.

Der kan dog være forhindringer i form af lokale infrastrukturanlæg og beskyttelsesinteresser. Regionen bestemmer hvilke krav, der skal stilles til driften af råstofgraven. Sammen med kommunen fastlægger regionen, hvorledes området skal se ud, efter at gravningen er afsluttet.

I råstofplanen skal der desuden tages stilling til i hvilket omfang der kan meddeles tilladelse udenfor de planlagte råstofgraveområder. Det kunne f.eks. være tilfælde hvor der er særlige samfundsøkonomiske hensyn, eller hvis der findes råstoffer til særlige formål, som ikke kan tilgodeses i de planlagte indvindingsområder.

Hvor kan der ikke graves?

Langt fra alle områder hvor der er råstoffer bliver udlagt til råstofgraveområder. Men nogle af disse områder bliver udlagt som **råstofinteresseområder**. Disse områder er hovedsagelig udlagt ud fra kendskabet til geologien, og at der derfor er en vis sandsynlighed for at finde brugbare forekomster. Der er hverken sket endelig vurdering af andre interesser eller en kortlægning, som kan bekræfte formodningen om en råstofforekomst.

I løbet af planperioden agter regionsrådet i samarbejde med råstof erhvervet og lodsejerne at undersøge disse områder nærmere med henblik på senere at udlægge eventuelle relevante arealer som råstofgraveområder.

Der er ikke knyttet retsvirkning til disse områder.

På regionens hjemmeside på internetadressen: www.raastofplan-midt.dk ses både gældende råstofgraveområder og råstofinteresseområder.

Råstofgrave i råstofgraveområde Glatved i Norddjurs kommune (foto fra august 2014).

Hovedtemaer for den kommende planlægning

Regionen lægger op til nogle ændringer i forhold til den gældende råstofplan:

A) Der skal udpeges nye råstofgraveområder

Der er ikke udlagt tilstrækkelig med råstofgraveområder i den gældende råstofplan.

Regionen har med succes foretaget en række kortlægninger efter bl.a. sand, grus og sten, og disse kortlagte arealer lægges frem i denne fase som eventuelle fremtidige råstofgraveområder. Se bilag om Miljøvurdering.

Derudover er der indkommet en række forslag til fremtidige råstofgraveområder fra lodsejere og entreprenører. Se bilag om Miljøvurdering.

Har du bemærkninger til disse eventuelle fremtidige råstofgraveområder?

Har du forslag til andre nye fremtidige råstofgraveområder?

Råstofgrav i råstofgraveområde Tandskov i Silkeborg kommune (foto fra august 2014).

B) Der skal ske en revision af retningslinierne

Et stort flertal i Folketinget er den 26. juni 2013 i "Aftale om rammer for justering af kommunalreformen" blevet enige om en række initiativer, som skal bidrage til en smidigere og mere effektiv offentlig sektor. Inden for miljøområdet er det aftalt, at kompetencen til at udstede godkendelser til råstofindvinding flyttes fra kommunerne til regionerne.

Den nødvendige ændring af Råstofloven er gennemført, og har virket siden den 1. juli 2014. Region Midtjylland skal derfor have ændret retningslinie 7 – Efterbehandling. Derudover ønsker regionen at gennemgå retningslinierne for at se om der er behov for yderligere revision. Se gældende retningslinier side 9-11 i kapitel 4 i Råstofplan 2012: www.raastofplan-midt.dk.

Har du forslag til nye retningslinier eller til ændring af retningslinier?

C) Forsyningsstruktur

Behovet for sand, grus og sten er størst i de områder hvor der er byudvikling og hvor større vejprojekter er i gang. Råstofferne findes/produceres imidlertid ikke altid i den del af regionen hvor behovet er størst.

Det kommende planlægningsarbejde vil blive baseret på at fastholde den nuværende strategi for udlægning med råstofgraveområder, hvor de naturgivne og andre forhold tillader det ("Planlægning med mange råstofgrave (store og små)"). Det vil sige dels store graveområder (som normalt er de mest rentable), dels små lokale grave for at opretholde en lokal forsyning bl.a. af hensyn til regionens klimastrategi med hensyn til nedbringelse af transportafstande.

Kommune	Indvundne m ³ sand, grus og sten	Indvundne m ³ sand, grus og sten pr. indbygger
Favrskov Kommune	530.000	11,2
Hedensted Kommune	480.000	10,0
Herning Kommune	160.000	1,9
Holstebro Kommune	240.000	4,2
Horsens Kommune	490.000	6,7
Ikast-Brande Kommune	330.000	9,2
Lemvig Kommune	200.000	9,2
Norddjurs Kommune	430.000	11,2
Odder Kommune	0	0
Randers Kommune	430.000	4,5
Ringkøbing-Skjern Kommune	440.000	7,7
Samsø Kommune	12.000	3,2
Silkeborg Kommune	1.350.000	15,1
Skanderborg Kommune	480.000	8,3
Skive Kommune	100.000	2,2
Struer Kommune	130.000	6,0
Syddjurs Kommune	380.000	9,0
Viborg Kommune	460.000	4,8
Aarhus Kommune	0	0
I alt i Region Midtjylland	Ca. 6.650.000	5,2

Table 1. Produktionen af sand, grus og sten (2013) fordelt på kommuner.

Som en tommelfingerregel gælder, at transport af råstoffer koster knap 2kr./km/tons. Og når transportomkostninger er ens uanset værdien af råstoffet, medfører dette, at jo dyrere et råstof/færdigprodukt er, des mindre betyder transportomkostninger i procent. I midtjylland betyder det, at det ikke kan svare sig at transportere f.eks. bundsand (det billigste råstof) længere end 15-20 km.

Skal regionsrådet tilstræbe en forsyning med råstoffer inden for de enkelte kommuner?

Eller med andre ord: Skal hver enkelt kommune være selvforsynende med råstoffer?

D) Øget råstofindvinding på havet

De danske regioner har i fællesskab udarbejdet en såkaldt Grøn bog, der belyser muligheder og begrænsninger for øget råstofindvinding på havet som supplement til indvindingen på land. Nogle af de væsentligste forhindringer herfor, er

- ral- og sandsugerbranchen er mere investeringstung end råstofbranchen på land
- niveauet for den statslige råstofafgift og vederlag,
- en utilstrækkelig kortlægning af råstoffernes kvalitet og grusindhold og
- manglende havnefaciliteter hvor materialerne fra havet kan landes og forarbejdes.

Skal der arbejdes på en øget indvinding på havet som tilskud til råstofindvinding på land?

Regionens konklusion

På baggrund af gennemgangen i Redegørelsen mht. om der er behov for en revision af gældende Råstofplan 2012, er det regionens umiddelbare vurdering, at der samlet set er behov for en revision af planen.

Den væsentligste årsag hertil er, at der er behov for:

- at udtage eller justere en række råstofgrave- og interesseområder
- at udlægge nye graveområder for primært sand, grus og sten, for at sikre tilstrækkelige ressourcer både lokalt og regionalt i planperioden (12 år)
- at se på muligheden for helt nye retningslinjer i råstofplanen med hensyn til indvinding, efterbehandling og tilsyn, som følge af at råstofloven er ændret i forbindelse med at regionerne pr. 1. juli 2014 også er myndighed for gravetilladelser.

Er der andet som regionen bør have fokus på i den kommende råstofplanlægning?

Partshøring af "Forslag til Råstofplan 2016"

På regionens hjemmeside er der en tidsplan for hele planrevisionsperioden. Her fremgår at næste parthøringsperiode vil blive i forbindelse med offentliggørelse af "Forslag til Råstofplan 2016". Efter tidsplanen – og under forudsætning af, at regionsrådet beslutter at revidere gældende plan – vil dette foregå i 1. kvartal 2016.

Man kan følge med i planprocessen på regionens hjemmeside: www.raastoffer.rm.dk.

Miljøvurdering

Efter loven skal regionen høre berørte myndigheder

Region Midtjylland vurderer, at der skal laves en miljøvurdering af råstofplanen ved denne planrevision. Forslag til råstofplan, der senere – primo 2016 – sendes i offentlig høring, skal derfor ledsages af en miljørapport.

Kravene til miljørapportens indhold er beskrevet i lovens bilag 1. Der er som udgangspunkt tale om en indholdsmæssig bred miljøvurdering, der skal forholde sig til en række miljøforhold.

Ved revision af eksisterende planer, som råstofplanen, er det som hovedregel kun ændringerne i planlægningen, der kræver en miljøvurdering.

Miljøvurderingsrapporten skal derfor beskrive de miljømæssige konsekvenser af ændringerne i forhold til den gældende "Råstofplan 2012", herunder særligt ændringer i udlæg af graveområder, dvs. nye råstofgraveområder. Herudover vil der også blive taget hensyn til i ændringer i det omgivende miljø eller ny faglig viden.

Region Midtjylland skal altså høre berørte myndigheder om hvilke oplysninger, der efter disse myndigheders vurdering skal indgå i den kommende miljøvurderingsrapport. Berørte myndigheder anmodes derfor om allerede nu, at sende deres eventuelle forslag til regionen i forbindelse med denne aktuelle offentlige høring af debatoplægget.

Miljøvurderingsloven:

Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer (LBK nr. 939 af 3/7 2013).
Se mere i bilag om miljøvurdering.

IDÉER, FORSLAG OG BEMÆRKNINGER

Kan indsendes senest den 10. april 2015 til:

**Region Midtjylland
Regional Udvikling
Skottenborg 26
8800 Viborg**

Elektronisk til: miljoe@ru.rm.dk.

OFFENTLIGE MØDER

Regionsrådet er indstillet på at afholde offentlige møder om råstofplanen, såfremt der er interesse for det.

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Kan fås ved henvendelse til:
Region Midtjylland, Miljø på telefon: 7841 1999.